

Kulakovs un Laiks

Ar Jura Kulakova dramatisko kantāti "Sarkanais vilciens", kuras pirmatskaņojums notiek šodien pulksten 18.00 Rīgas Kongresu namā, Rīga piemin komunistiskā genocīda deportāciju upurus. Autors saka – šis rekviēms, kura vārdu autors ir dzejnieks Pēteris Aigars, viņam nācis visgrūtāk no visiem muzikālajiem darbiem – gan sarežģītības, gan lielās atbildības dēļ...

Godinot pagātnes balsi

"Sarkanais vilciens" - emocionāli dziļš, tematiski smags, atmiņu sāpēm piesātināts darbs. "Vai ir tāda latviešu ģimene, kurā vismaz viens, kaut visattālākais radnieks, nebūtu ierauts baismajās 40. gadu nāves dzirnavās?" jautā Kulakovs. Tāpēc dzejnieka Pētera Aigara dēla Pētera Tērmaņa piedāvājums uzrakstīt mūziku tēva izsāpētajai poēmai - radīt nopietnu lielas formas skaņdarbu dažādiem izpildītājiem (Rīgas Doma kora skolas meiteņu koris, solisti Ieva Akuratere un Ivars Cinkuss, kameransambļis "Sliedes un spraiši"; rokgrupa "Pērkons"; iecerēts arī simfoniskais orķestris) rada dzirdīgas ausis – gan Jura Kulakova personā, gan Rīgas Doma kora skolas atbalsta biedrībā, koncertorganizācijā "Ave sol", Kultūrkapitāla fondā, Rīgas Domes Kultūras pārvaldē un Pētera Aigara ģimenē. Kantātes pirmais, nepilnais atskaņojums kā labdarības koncerts notika šī gada 26. martā koncertzālē "Ave sol" – dāvāna Latvijas represēto apvienības biedriem.

Dzejnieks Imants Auziņš par Pētera Aigara deportāciju upuriem veltīto poēmu "Sarkanais vilciens" teicis - tas ir būtisks aizvadītā gadsimta latviešu dzejas darbs. Īpatnējs ar četrpēdu trohaja pantmēru, kas "ir tik askētisks, ka palicis skops sižeta karkass un atkailināta sāpe". Auziņš to dēvē par "gadsimta antitēzi Raiņa poēmai "Ave sol". Savukārt Juris Kulakovs šo poēmu - kantāti pielīdzina mūsdienīgai alternatīvai Andreja Eglīša un Lūcijas Garūtas kantātei "Dievs, tava zeme deg!". Pētera Aigara draugi, citzemju literāti, šo poēmu iztulkojuši vairāku Eiropas tautu valodās, tāpēc, iespējams, Kulakova kantāte tiks tajās ieskaņota, vienīgi "jāatrisina latvisko pirmo zilbju uzsvāru un locījumu problēma". Kā RB pastāstīja projekta "Sarkanais vilciens" vadītāja Signe Sniedze, iecerēts to ierakstīt CD un DVD formātā, bagātinot ar dokumentālajiem kadriem – šobrīd vairāk par visu vajadzīgi mecenāti un sponsori, kas apzinās projekta nozīmīgumu.

Mākslas misijas apziņa

Preses nama mazajā kafējnīcā "pie kafijas" runājam par Laiku – aizgājušo, tagadējo, atnākošo. Vaicāju – kāpēc Kulakovs, lai kādā muzikālajā vienībā spēlētu, par savām izvēlas tieši skarbās, sociāli aktuālās, emocionāli sāpīgās tēmas? Tā bija "Menueta", tā "Pērkona" laikā, tā tagad. Bet varētu taču viegli, pa virsu, par puķītēm un draudzību... "Nu...." novelk Juris, un top skaidrs – nevarēja. "Tas atkarīgs ne tik daudz no laika, cik cilvēkiem. Bija, kas tā darīja – dziedāja banālas dziesmiņas. Man un tuvākajiem draugiem tas likās nepieņemami. Es teiktu – pirmsākums bija Imants Kalniņš, kurš "Menuetā" un arī vēlāk veidoja manu gaumi. Viņš nekad neizvēlas banālus tekstus, rūpējoties par augstu ētisko un estētisko uzstādījumu. Arī Jānis Blūms kultivēja šo attieksmi pret mūziku un mākslu vispār. Galu galā – arī man bija šī interese." Juris smiedamies izstāsta, kā "Mediņos" mācoties, staigājis ar Latvijas laika "Platona dialogiem" mētelīša kabatā un tos reāli lasījis! "Studēju Platonu, Aristoteli, teoloģiskus un filozofiskus traktātus, estētiku. Laikam tā bija mākslas misijas apziņa – mūs neapmierināja tā laika domas. "Pērkons" nāca ļoti skaļi..." Paķircinos – kā nāca, tā spēra un samaitāja apzinīgos padomju jauniešus! "Jauniešu tikumībai neko nenodarījām, ar to viss bija kārtībā. Ideoloģijai gan. Mēs bijām apzinātā opozīcijā komunismam, ar muzicēšanas stilu kā misiju – radīt nacionālo rokmūziku. Lai gan, par mūzikas lielo varu runājot, man kāds reiz teica, ka dažas meitenes atzinušās – "Pērkona" koncerta laikā izjutušas orgasmu."

Maigais diktators

Juris Kulakovs pārsvarā gadījumu bijis/ir muzikālo vienību un projektu virzītājspēks un līderis. Cik liels, procentuālā ekvivalentā, viņa devums/ietekme katrā no tiem? Juris smejas, ilgi domā, novelk slaveno "nu..." un visbeidzot atzīst: "Cilvēciski mēs esam bijuši domubiedri, draugi; muzikāli – tur esmu maigais diktators

un demokrātiskais autokrāts mūzikas rakstīšanā un dziesmu izvēlē." Pavaicāju – kā nākas, ka pēdējos gados Kulakovs kļuvis sarunām ar presi atvērtāks, ja vēl pirms dažiem gadiem vai ar "plaķenēm" vajadzēja vilkt laukā vienziļbīgas atbildes? "Nu... Laiks..."

Aizrunājamies līdz leģendām, kas, laikam ritot, kā sēnes pēc lietus izaug no zila gaisa un aizvējo pasaulē, aiz sevis atstājot mīklas. Piemēram, par Imanta Kalniņa, Jura Kulakova un Jura Sējāna "globālo nesaprašanos" 80. gados, kad, ļauno tarifkācijas komisiju "piežmiegti", daudzi ansambļi grupējās un pārgrupējās. "Nekā tamlīdzīga – 1984. gadā mēs visi trīs strādājām pie oratorijas "Kā jūra, kā zeme, kā debess!" Tomēr viņš ir filozofs, atvēlot laikam tā tiesu – radīt versijas un izkristalizēt būtisko.

Kā ir un kā būtu

Kulakovs ir "pūce", kam vislabākās darba stundas - nakts melnums. Askēts, bet vienlaikus gardēdis, kurš novērtē kumosa estētiku. Perfekcionists mūzikas instrumentu un tehnoloģiju jomā. Viņam imponē savdabīgi auto un liels ātrums (kaut jāskaidrojas ar "dzeltenzaļajiem"); patīk ļauties neplānotai baudai, piemēram, dzejas pasākumā spēlēt akordeonu parīziskās intonācijās. Būdams apveltīts ar "spīcu ausi", viņš ir tolerantants pret citu muzikālajām izpausmēm – vai tie būtu dziedošie aktieri "Spēlmaņu saietā" vai mazie dziedāji (Juris šobrīd atjauno aranžējumu tematiskajam dziesmu ciklam "Ieklausies!" jaundibinātajam Rīgas bērnu un jauniešu muzikālajam teātrim). "Tīru muzikālo baudu un azartu izjūtu, muzicējot kopā ar trim tenoriem, Ievu (Akurateri), "Pērkonu", "Menuetu". Gaidot Imantdienas, strādājam pie svaigi papildināta dziesmu cikla "Cilvēks, kas smejas" CD." Ak jā, par Kulakova nonākšanu "Menuetā" atbildīgs Viņa Augstība Gadījums – pēc Imanta Pauras aiziešanas par "ērgelnieku" iecerētais Ugis Prauliņš nez kāpēc neticis, un tā uzbildināts astoņpadsmitgadīgais "Mediņu" students... Vai bez "Menueta" šodien būtu komponists Juris Kulakovs? Vai, laiku pagriežot atpakaļ, darītu tāpat? Juris noteic – droši vien. Visticamāk, mežziņa un skolotājas prātnieciskais puika tāpat ietu mūzikas skolā, spēlētu ballītes skolās, rūpnīcu klubos un laukos. Tāpat būtu "Arka". "Konservatorijā iestātos neatkarīgi no "Menueta". Un droši vien vēlāk rastos arī "Pērkons"..."